

HEADLINES

RADIO SHOW

TACKLING FASCINATING MODERN
CONTROVERSIES FROM
A HALACHIC PERSPECTIVE

with
DOVID LICHTENSTEIN

Excercise

Shiur# 554 | Mar 28th 2026

ש ל ל צוארי הפטרת ויקהל

וכאשר פירשנו בעניותנו הכתוב על הסדר ויבואו כל איש אשר נשאו לבו וכל אשר נדבה רוחו אותו הביאו את תרומת ה' מגיד הכתוב צדקת וישרת לב ישראל אשר ברובי רבבות אלפי ישראל כל מי שהרהר בלבו להביא לא נפל ממשבתו ארצה והוא פלא בכל המון ישראל שלא נמצא שום אחד שנתחרט בשום דבר וז"ש כל איש אשר נשאו לבו להתנדב ולא עוד אלא כל אשר נדבה רוחו הכל הביאו ולא נפל דבר או מקצת דבר כי גם את הכל הביאו. וזה רמז שלמה

קָשָׁה, כִּי הַמְּנוּחָה הִיא שָׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה, וְאִיךָ
עָלֶיךָ יֵאמַר וְיִכָּל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי פִּי.

הַשַּׁבָּת הַבִּיאָה לְעוֹלָם קִיּוֹם כַּנִּשְׁמָה בַּגּוֹף הָאָדָם

אֵךְ כְּתַבְנוּ, וְיֵאֱשָׁהָרֵץ לְהִיּוֹתָה חֹמֶר, בְּהַעֲדֵר
נֶפֶשׁ לְקִיּוּמָה תִּפְסֵד וְתִתְקַלְקַל, כְּאָדָם
בְּצֵאת נֶפְשׁוֹ. עַל כֵּן מָה עָשָׂה הוּא יִתְבַּרֵךְ,
עַל יְדֵי קִדְשַׁת שַׁבָּת הַשְּׁפִיעַ קִדְשָׁה בְּעוֹלָם
הַשְּׁפֵל, שֶׁעַל יָדָה תִּתְקִים וְתִנּוּחַ מֵהִתְקַלְקַל
וְהַפְּסֵד. וְזֶהוּ 'בָּא שַׁבָּת בָּאָה מְנוּחָה', שֶׁעַל יְדֵי
הַשַּׁבָּת קָבַל הָעוֹלָם נֶפֶשׁ לְהִתְקִים, מֵעֵין נֶפֶשׁ
יִתְרָה הַבָּאָה [לְאָדָם פִּי] עַל יְדֵי הַשַּׁבָּת, אֲלֵא
שֶׁבְּעוֹלָם הָיָה לְעוֹלָם פִּי. וְזֶהוּ וְיִכָּל אֱלֹהִים
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, כִּי זֶה הָיָה שְׁקוּל כְּנֶגֶד הַכֹּל,
וְהוּא בְּקוּם עָשָׂה פִּי.

עֵתָה אֵין לָכֶם אֵלָא אוֹת עַל קִיּוֹם הָעוֹלָם בְּבִרְיָאָתוֹ

וּבְזָה נִבּוּא אֵל בְּאוּר הַכְּתוּב. אָמַר, הֲלֵא אִמְרַתִּי
כִּי אִם יִשְׁמְרוּ הַשַּׁבָּת כְּרָאוּי, תִּהְיֶה קִדְשַׁת
שַׁבָּת קִיּוֹם הָעוֹלָם בְּהַתְּמַדָּה. כִּי מָה שֶׁהוּא עֵתָה,
שְׂאִין עוֹשִׂים כֶּךָ לְעֵשׂוֹת הַשַּׁבָּת כְּתַקְנָה, אֵין

הַעֲנִין רַק שְׁבִיעִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא
לְעוֹלָם בְּלִבְרִי פִּי. וּמָה הוּא הָאוֹת, הֲלֵא הוּא כִּי
שִׁשַּׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֵת הַשָּׁמַיִם וְכוּ' וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת מִמְּלָאכָה, וַיִּתֵּן נֶפֶשׁ לְעוֹלָם
לְקִיּוּמוֹ, וְזֶהוּ וַיִּנְפֹּשׁ. שֶׁהָעוֹלָם הַנּוֹזֵר בְּאִמְרוֹ (פְּסוּק
טו) בְּרִית עוֹלָם קָנָה נֶפֶשׁ. וְהוּא מְשַׁמְעוֹת וַיִּנְפֹּשׁ.
כִּי מָה שֶׁבְּשַׁבָּת בָּא לָכֶם נֶפֶשׁ יִתְרָה שֶׁהִיא בִּינֵי
וּבִינֵיכֶם, הִיא אוֹת אֵל מָה שֶׁחֲדַשׁ הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא הָעוֹלָם וְהַקְּנָה בּוֹ נֶפֶשׁ בְּשַׁבָּת. אֵין לָכֶם עֵתָה
יֹתֵר מִזֶּה פִּי.

כִּיּוֹן שַׁבָּת וְיֵ אִבְרָה נֶפֶשׁ

וּמָה מִתְקוּ בְּזֶה דְּבַרֵי רַבּוֹתֵינוּ ז"ל בְּאִמְרָם (פִּי טו)
כִּיּוֹן שֶׁשַּׁבָּת וַיִּנְפֹּשׁ, שֶׁבְּצֵאת הַשַּׁבָּת וַיִּ
לְנֶפֶשׁ שִׁצְאָה. כִּי הֲלֵא כְּמוֹ זֶר נֶחֱשֵׁב שִׁיאִמַר
הַכְּתוּב אֲבָדִין הַנֶּפֶשׁ בְּצֵאתָה, וְטוֹב טוֹב הָיָה לוֹמַר
שִׁמְחַת בּוֹאָה פִּי. אֵךְ בְּדְבַרְנוּ אֵלָה יִתְכַנּוּ דְּבַרֵיהֶם,
שֶׁהַתּוֹרָה אוֹמְרַת (פְּסוּק טו) וַיִּשְׁמְרוּ וְכוּ' לְעֵשׂוֹת אֵת
הַשַּׁבָּת, כִּי אִזּוּ מָה רַב טוֹבְכֶם. כִּי עֵתָה שְׂאִינְכֶם
עוֹשִׂים כֵּן, צַר לָכֶם, שְׂאִין טוֹבְכֶם כִּי אִם שְׂאוֹת
הִיא בְּלִבְד וְכוּ' יי, אֵךְ יִצַר לָכֶם, כִּי כִּיּוֹן שֶׁשַּׁבָּת

תלמוד בבלי מסכת ביצה דף טז עמוד א

דאמר רבי שמעון בן לקיש: נשמה יתירה נותן הקדוש ברוך הוא באדם ערב שבת, ולמוצאי שבת נוטלין אותה הימנו, שנאמר שבת וינפש, כיון ששבת ווי אבדה נפש.

רש"י מסכת ביצה דף טז עמוד א ד"ה נשמה יתירה

נשמה יתירה - רוחב לב למנוחה ולשמחה, ולהיות פתוח לרוחה, ויאכל וישתה ואין נפשו קצה עליו.

בן יהודע שם

שם נשמה יתירה לא אודענהו. כ"ל בס"ד הטעם דאיתא בספר הכונות לרבינו האר"י ז"ל כי אותם העדיים שהם כמרים של אור שלקחו ישראל במתן תורה ויטלו מהם בעגל לקחם מרע"ה ועכ"ז הוא עושה עובת עין ומחזיר אותם לישראל בשבת וזהו נשמה יתירה שיש לישראל בשבת וכו' בכונת ישמח משה וכו' ע"ש. וגמלא נשמה יתירה כל שבת היא בחורת חסד ולדקה לישראל כי בדיון אחר שהפסידו העדי בעגל אין להם זכות עוד בזה ולכן לא אודענהו כדי שלא יהיו שרי אוה"ע והשטן מקטרגים בזה על ישראל. והא דדריש וינפש ווי אבדה נפש כ"ל בס"ד אבדה עם האותיות מספר ו"י וזהו וי נפש כלומר אבדה נפש ואפיק לה בלשון אבדה שעתידה לחזור לבעליה בשבת אחרת דסתם אבדה חוזרת לבעלים נמלא לפ"ו שהים הודיע להם שבת ושכרה ורק נשמה יתירה לא הודיע וזהו כ"ל בס"ד לכן אומרים שני פעמים בואי כלה בקו"ר ופעם אחת בלחש :

קב: ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

ליה כוסות טובא כדתנן (לעיל ד' טז:) לא יפחתו לו מד' כוסות וקשה דהא כל ד' כוסות צריכי כל חד למילתיה ועוד דבסמוך דפריך מיקנה"ז לימא דבשמיני של חג מיירי דאיכא זמן ואכיל ושתה כל מה דהוה ליה ועוד דאכיל כל מה דהוה ליה לשון אכילה לא היה לו להזכיר אכוסות לכך נראה לפרש דביום טוב ראשון מסתמא אדם מכין הרבה ובשמיני של חג נמי שהוא רגל צפני עגמו רגילין להכין הרבה כדתנן (חולין ד' פג:) ד' פרוקים בשנה לריך הטבח להודיע אמה מוכרי לשחוט וחשיב יו"ט האחרון של חג: ר"ב אמר יקני"ה ומה שאין מזכיר בשמים פירש רש"י דטעם בשמים משום איבוד נשמה יתירה וביום טוב נמי איכא נשמה יתירה וקשה דאם כן במוצאי יום טוב אמאי לא תקינו בשמים לכך נראה דביום טוב איכא נשמה יתירה והכא אין מזכיר בשמים משום דשמחת יום טוב ואכילה ושתיה מועיל כמו בשמים ויש טעמים לא נכונים וזה הטעם נכון ושיקר*: יין ברישא וא"ת אמאי לא תקינו נמי בצרכת המזון יין ברישא כמו בכל מקום וליכא למימר דפטר ליה יין שבתוך הסעודה דכיון דאמר הב וגברין איחסר למישהי ויש לומר דצרכת המזון בא לשם גמר סעודה ומפסיק לכל מה שלפניו כדאמר לקמן (ד' קג:) דצרכת המזון עקר דעתיה מתשתיה אריך לצרך אכסא דצרכתא אף על גב דצריך אכסא קמא והשתא הכוס צידו ודעתו לשחות אח"כ אפילו הכי הוה הפסק לכך תיקנו לצרך ח"ן אחר צרכת המזון שאם יצרך קודם יצטרך לצרך שנית :

פרק כא

של חג הסוכות, הרי אלו ז'. וגם לשמונה, זה שבת. ויתכן לפרש רבוי „וגם“, לרבות חולו של מועד. ומה שאמר „תן חלק“, רמו **לנשמה יתירה** שיש לאדם בשבת וביו"ט, ואינה מסתלקת בחולו של מועד, ולא במוצאי י"ט לחול אעפ"י שאין חולו של מועד, שלכן אין מברכין על הבשמים * במוצאי י"ט. ואלו הח' ימים מפורשים בתורה. א', שבת

שם משמאל במדבר שבועות שנה תרפא

והנה ידועים דברי הרמב"ן שא"צ לבשמים במוצאי יום טוב כמו במוצ"ש משום דרוח יתירה שישראל זוכין ביום טוב איננה מסתלקת מהם במוצאי יום טוב כמו שמסתלקת הנשמה יתירה במוצ"ש שמטעם זה מברכין על הבשמים, עכ"ד. וכ"ק אבי אדומו"ר זצלה"ה הגיד טעם שינוי יום טוב משבת, משום דשבת קביעא וקיימא ואין בו תפיסת יד אדם, ע"כ במוצ"ש מסתלקת גם הנשמה היתירה שבאה מחמת קדושת השבת, אבל ביום טוב דבי דינא מקדשין לי' ויש בו תפיסת יד האדם ע"כ איננה מסתלקת ממנו במוצאי יום טוב רוח היתירה הבאה מחמתו, עכ"ד. ויש להבין דביו"ט נמי מאחר שנצטוו ישראל לקדש חדשים, הרי איננו נחשב מעשה אדם וכמו שהגיד כ"ק אבי אדומו"ר זצלה"ה דהמצוות שישראל עושין הרי הם שלוחים בדבר מאת קב"ה ושלוחו של אדם כמותו, כן נמי נחשבת עשיית המצוות כאילו השי"ת עשן, וא"כ למה נחשב יום טוב דב"ד מקדשי לי' שיש בו תפיסת יד האדם. וי"ל משום דביד הב"ד לקדש או לעבר ואתם אפי' מזידים וכו' ע"כ שפיר חשובה תפיסת יד האדם:

קדושת לוי ויקרא לפסח

ובזה יבואר הקושיא הנ"ל מה שמקשה תוספות, והנה נבוא לבאר קודם על מה שבשבת אין מביאין חטאת, ובראש חודש וביום טוב מביאין חטאת, כמאמר (נוסח מוסף ראש חודש) 'שעירי חטאת לכפר בעדם'. כי הנה אמרו חכמינו ז"ל (פסחים קיז, ב) שבת קביעא וקיימא, ראש חודש ויום טוב ישראל מקדשי להו, כי בשבת הוא התעוררות העליון, אבל יום טוב וראש חודש הוא התעוררות התחתון, בעת שישראל יש להם התעוררות התחתון לקדש החודש, הן ביום הכ"ט הן ביום הלמ"ד בו ביום מקדשין החודש והיום טוב, וכפי מה שיראו לחכמי הדור לפי הבחינה לקדש היום באותו בחינה, כדי לקדש יום טוב באותו יום הראוי לאותו בחינה המכוונת עליו. ובאמת התעוררות התחתון יכול האדם לקשר עצמו בזה הבחינה לעולם, דהיינו או בחינת אהבה או בחינת היראה או בחינת התענוג, אבל שבת הוא התעוררות העליון ואינו יכול לקשר עצמו בו. אבל יום טוב וראש חודש הוא התעוררות התחתון, יכול אדם לקשר עצמו בו לעולם אפילו לאחר יום טוב. וזהו הרמז שלאחר יום טוב הוא 'אסרו חג', ואחר שבת אין עושין שום 'אסרו שבת', כי ביום טוב יכול האדם להתקשר עצמו בזה הבחינה, מחמת שיום טוב הוא התעוררות התחתון, וזה שאחר יום טוב הוא 'אסרו חג',

להתקשר עצמו בזה הבחינה. ובזה מתורץ קושית התוס' שאין מברכין אחר יום טוב, ואין מברכין במוצאי שבת החל ביום טוב על הבשמים, כי ביום טוב יש נשמה יתירה ולכך אין מברכין במוצאי שבת החל להיות ביום טוב, ומה שאין מברכין במוצאי יום טוב עצמו על הבשמים, משום שהבחינה שיש לאדם ביום טוב שהוא על ידי התעוררות התחתון, יכול אדם לקשר עצמו בו, ולכך אין צריך לברך על הבשמים במוצאי יום טוב, אבל שבת הוא התעוררות העליון, וכיון שיצא שבת מסתלק התעוררות העליון, ואי אפשר לאדם לקשר עצמו בו אם לא בשבת הבא שמגיע התעוררות עליון מחדש, ולכך במוצאי שבת מברכין על הבשמים. כי באמת בשבת בא הנשמה יתירה לאדם מחמת התעוררות העליון, וביום טוב בא הנשמה יתירה לאדם מחמת התעוררות התחתון, ונמצא בין כך ובין כך יש לאדם נשמה יתירה ביום טוב, לכך אין מברכין במוצאי שבת החל ביום טוב על הבשמים, ואין מברכין במוצאי יום טוב:

שו"ע או"ח סימן תקט

(א) מצות י"ט לחלקו חציו לבית המדרש וחציו לאכילה ושתייה. ואל יצמצם בהוצאת י"ט, וצריך לכבדו ולענגו כמו בשבת: הגה - אסור לאכול ממנחה ולמעלה בעי"ט, כמו בשבת, שזהו מכלל הכבוד (רמב"ם פ"ו); מיהו אם עי"ט שבת, יכול לקיים סעודה שלישית ויאכל מעט פת לכבוד י"ט. ומצה ללוש פת בעי"ט לכבוד יום טוב (מהרי"ל הל' י"ט), כמו בערב שבת, כמו שנתבאר לעיל סימן רמ"ב. וחייב לבצוע על שתי ככרות ולקבוע כל סעודה על היין. ובגדי יום טוב יהיו יותר טובים משל שבת. ולא נהגו לעשות בו סעודה שלישית. (ובי"ט מאחרין לבא לבית הכנסת וממהרין לצאת, משום שמחת י"ט (גמרא פ' הקורא עומד):

(ב) חייב אדם להיות שמח וטוב לב במועד, הוא ואשתו ובניו וכל הנלוים אליו. כיצד משמחן, הקטנים נותן להם קליות ואגוזים; והנשים קונה להם בגדים ותכשיטין כפי ממונו; וחייב להאכיל לגר, ליתום ולאלמנה עם שאר עניים. (דין תענית בי"ט, כמו בשבת, וע"ל סי' רפ"ח):

מגן אברהם סימן תקט ס"ק ג

על היין. ומצה לאכול בשר (רמב"ם סמ"ק ב"ח יש"ש) ואי' בע"א דף ה' שתקנו להרבות בסעודה בי"ט הראשון של פסח ובעצרת ובר"ה ובי"ט האחרון של חג ע"ש בתו' הטעם:

משנה ברורה סימן תקט ס"ק א - ד

(א) מצות יום טוב לחלקו וכו' - דבחד [א] קרא כתיב עצרת תהיה לכם ובחד קרא כתיב עצרת לה' אלהיך וע"כ אחז"ל דצריך לחלקו חציו לה' דהיינו לתורה ותפלה וחציו לכם דהיינו לאכילה ושתייה בשביל עונג יום טוב [ב] וע"כ יש לגעור בחזנים המאריכים יותר מחציו של יום [ג] וכתבו הפוסקים דכך הוא הדרך הנכון בבוקר מקדימין לילך לבה"כ ולבתי מדרשות ומתפללין וקורין בתורה בענינו של יום ומתפללין מוסף וחוזרין לבתיהם ואוכלין והולכין לבתי מדרשות ושונים עד חצי היום ואח"כ כשבא זמן מנחה מתפללין תפלת המנחה להתענג בשמחת יום טוב שאר היום עד הלילה כדי לקיים חציו לכם ועיין לקמיה בסעיף ג':

(ב) ואל יצמצם וכו' - שכל מזונותיו ויציאותיו של אדם קצובים לו מראש השנה חוץ מהוצאות שבתות ויו"ט שאם פיחת פוחתין לו ואם מוסיף מוסיפין לו [גמרא]:

(ג) וצריך לכבדו - דהיינו [ד] רחיצה בחמין בעיו"ט כמו בע"ש עיין לעיל סי' ר"ס וכן שילבש כסות נקיה ולא ילבש מלבושי חול וכמו לענין שבת עיין לעיל סי' רס"ב ס"א וב' וה"ה לענין יום טוב ועיין סימן ר"נ שצריך כל אדם להשתדל בעצמו להכין שום דבר לצורך שבת אף על פי שיש לו משרתים וה"ה לענין יום טוב:

(ד) כמו בשבת - דכתיב [ה] וקראת לשבת עונג לקדוש ה' מכובד וימים טובים נאמר בהן מקרא קודש [ו] וגם בתורת כהנים איתא מקרא קודש קדשו ובמה אתה מקדשו במאכל ומשתה וכסות נקיה:

ספר מהרי"ל (מנהגים) הלכות יום טוב אות מו

אמר ה"ר יעקב כ"ץ מנורטהויז"ן שראה כתוב בספר הגדולה שאין להתענות ביום טוב תענית חלום, דהא דמתענין בשבת גם כי כתיב גביה וקראת לשבת עונג (ישעיה נח, יג), נותנים בו טעם דהיינו עונג דידיה דמתבטל החלום בתעניתא. אכן ברגלים כת' שמחה ושמחת בחגך (דברים טז, יד), ואין שמחה אלא בבשר ויין, לכן אסור להתענות בהן.

משנה ברורה סימן תקמו ס"ק א

אין נושאים נשים במועד. דאין מערבין שמחה בשמחה ואפילו נושאים בלבד בלא סעודה ג"כ אסור.